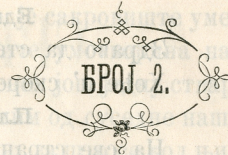

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ СВАГДА О ДАНУ СВАКЕ ПРЕДСТАВЕ НА ПО ТАБАКА. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — Претплата
СЕ ПЛАЋЕ КОРНЕЛУ ЈОВАНОВИЋУ, КОЈИ СЕ ИЗ ЉУБАВИ ПРЕМА ПОЗОРИШТУ ПРИМИО ДА РАЗАШИЉЕ ОВАЈ ЛИСТ.

КРАЉ ЛИР.

(Наставак.)

Глостер.

Та када би свако слово било,
К'о на небу оно јарко сунце,
Опет слепац ја прочит'о не бих!

Едгар (за себе.)

Слушајући ово, не б' веровао,
Ал' је цела истина што рече:
Срце ми се у грудима цепа!

Лир.

Читај!

Глостер.

Су чим!

Ваља да не ћу са рунама очним!

Лир.

Аха! Тако ли је с тобом!
Нит' очију имадеш у глави,
Нит' новаца да т' у кеси звече!
Од слепоће болује ти глава,
А кеса ти пати од назеба!
Но ти опет, је л' видети можеш,
Како иде то по овом свету?

Глостер.

Јесте, краљу, ја осећат' могу!

Лир.

Је с' ти море луд! Та човек може и без очи-
ју да види, како се то по свету пролази, само
ако хоће на то да нази!
А хоћеш ли мене да сажалиш,
Да проплачеш над судбином мојом!
То на, узми, ево очи моје,
Над несрећом плачи кол'ко хоћеш!
Ја те знадем, и добро познајем.
Некад ти је Глостер име било,
Трпи сада, кад сносити мораш!
Теби ваља за дуго да трпиш.

Па сад слушај, отвор' добро уши,
Беседу ћу једну да говорим!

Глостер.

Жалостан је дан свануо нама.

ПОЈАВА ТРЕЋА.

Долази Племић с војницима и пређашњи.

Племић (војницима).

Једва једном нађосмо га овде!
Пазте добро, да нам не умакне!
Хватајте га!

Господару!

Њерка ваша, краљица француска!

Лир.

Шта! Ухваћен?
Зар друкчије помоћ' се не може!
Добро дакле!
Ја сам срећом рођена будала!
Поступајте са мном човечански!
Награду ћу платити вам добру,
Пустите ме у слободу само!
И зовте ми једнога лекара,
У мозгу ме нешто мучи, боли!

Племић.

Даће вам се што год захтевате.

Лир.

Још ја живим, још слободно дишем!
Онај, ко мене ухватит' жели:
Нек покуша за мном да потрчи!
Са, са, са! (Побегне, а за њим војници потрче.)

Племић.

Гужан призор да га човек гледи!
О мој бедни, сиромашни краљу,
Која ће те ослободит' мука,
И невоља, — што у срце троје,
Две старије вргоше ти њерке!

Едгар.

Здраво да сте, добри господине!
Хоће л' скоро да с' ударе војске?

Племић.

На све стране већ је објављено;
За бој спремане обе стоје војске,

И тек што се удариле нису!

Едгар.

Дозвол'те ми још једно да питам:

Колико је удаљен одавде
Непријатељ?

(Наставиће се.)

ПОЗОРИШТЕ НА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ У БЕОГРАДУ.

(Наставак.)

М. Кујунџић. Господо и браћо! Видим, да се страшне ствари овде пред нас износе. (Вичу: Охо!) Лесте! Народ, каже се, који није своје најужније потребе подмирио, тај народ хоће да подмирује своје луксузне потребе. Шта више народ, који се, као што у предлогу једном пре неки дан чусмо, мучи дању и ноћу, тај народ потрже се овде да подмирује потребе „сеира“ за газде и газдинце, за господу, госпође и госпођице у Београду. Ако узмемо озбиљно овај приговор, онда су то доиста страшне ствари. На такво озбиљно питање допустите ја најпре са своје стране да вас упитам ово: Ви, који сте овде на скупштини, већином може се казати да сте људи имућни, ви сте готово сви добре газде. Шта више, за време док сте овде у Београду, не можете никако казати, да сте она сиротиња, која само ради дању и ноћу, а ништа не ужива, која само служи за подмирење туђих потреба. Па када сте и ви сви овде у Београду оне газде, које мало час споменух, онда сте били бар који пут у позоришту. И шта сте пашли тамо у позоришту? (Чује се: Ништа!) Доиста! господо, за онога, који се осећа у свему своме газдинству имовном толико скупчен умно, тако саможив, да нема осећаја ни за какву вишу мисао, ни за какво мужанство, ни за какав светао карактер, за тога је донета господо, „ништа“, као што рече један брат посланик. Али сетимо се мало искреније, шта видимо тамо? Да ли се тамо хвале и успављују газде и газдинце, госпође и госпођице, да ли се тамо износе богаташи? Ко се управо тамо исмева, и ко се, обнажен од лагарија, у својој црној природи на видело износи? Износи се обнажен лицемер, који једно мисли, а друго говори. Износи се на видело кајишар, који под бичем судбине најпосле мора да искуси, да је сам узрок не само туђем злу, него и својој рођеној пропасти. Да ли је дакле у позоришту место, где се хвале газде и газдинце,

господа и госпође? На против! Ми видимо баш у позоришту правом, да се на готованство напада, и да се тамо никоме већма не шкоди, него истим газдама, истој господи и госпођицама, које хоће без икаквих човечних и народних врлина о туђем трошку да уживају. У позоришту баш се гледа, да се изнесе на видело потпуни сјај душе и важност врлине.

Сем тога може се рећи, да је позориште део школе. Наравно, кад би човек узео сву школу тако, као у основним школама, где се уче извесне мисли на памет, где ђак ради само оно, што види да његов учитељ ради: онда би се могло упитати, каква је та школа у позоришту? Јер, рећи ћете, ако позориште износи мане друштва, онда наопако, ту је место да човек баш сам учи те мане!

Господо и браћо, ваља да се опоменемо, да у школи није главно и једино, да се науче на памет нека извесна знања, него да се подстакне самостално размишљање и да се облагороди душа младића. Позориште баш тиме, што износи на видело мане и врлине, чини, да наша деца, која се овде васпитавају, налазе у позоришту племенита интереса, и боље је буд и камо, да наша омладина ту тражи свога задовољства, него ли у кафанама и на другим лошим забавним местима. А поред тога што сам казао да је позориште део школе, ја се усуђујем додати још и то, да је позориште и део цркве. Ја ћу поменути ово нарочито с тога, што је, на жалост, баш свештеник нашао се, који је овде први изашао, да говори против позоришта (жагор). Позориште право, господо, са свима делима, која се у њему износе, ради слично ономе, што се ради у цркви. Ми видимо, на пример, да се у цркви хвале јунаци старог доба. Шта више, ми видимо, да се тамо хвале и јунаци без јунаштва и рада за благостање човечанства, али у позоришту видимо да

се не хвале само јеврејски јунаци Макавеји и грчки испосници, него и јунаци од године 1815. и 1804. итд. У цркви се највише каже „подајте богу божије, а цару цареве“ а у правом позоришту се додаје поред тога „подајте и народу народње!“ Према томе, господо, ја морам казати, да народно позориште није потреба лична једнога човека, да оно није само за то, да задовољи луксуе и „сеир“, него да је потреба и полуга човечанског и народног образовања. Право народно позориште није дакле „намештај“ у згради народној, него је прозор, без кога ће и најтврђа зграда имати на себи трагове мрака и влаге нездраве!

Кад би народно позориште постало место луксуза и сеира, ја бих, господо, био први, који би тражио, да се укине помоћ таковог позоришту. Верујте, ако хоће Београд да има готованска задовољства, он доиста не ће тражити озбиљно позориште, он ће тражити само пајацлуке, и лако је оставити на његов трошак такве установе, које ће задовољити његово просто уживање, јер ту не ће никад бити дефицита. А може бити ни ја сам не бих био толико убеђен о потреби озбиљног народног позоришта, да нисам видео у средини нашег народа, у суседству, како се нашој браћи преко Саве забрањује, да дижу своје народно позориште. Нама се ова установа данас чини луксуз, а, на жалост, баш непријатељи наши узимају да је оно тврди бедем за одржање свести народне. Па ни тамо ни овамо!

Позориште народно право је сакровиште уметности народне. А што се тиче умотворина народних имао бих овде да поменем још једну ствар. Није давно било кад сам са једним од суседне наше браће у Бугарској разговарао: за што се код њих не јавља тако живо дух народни, као што се јавља код нас? Да је код нас, одговори ми он, остало као што је код вас, да се певају уз гусле јунаци, да се проноси име Обилића, да се прича историја народна, ми Бугари не бисмо били тако лако утучени у осећању своје народности. Па да и даље то оставимо саборима и гулама, — рећи ћете. На жалост ваља и нама овде споменути се како наши сабори све већма престају бити оно, што су некада били, како постају сваки дан више „сеири“ искварени.

Позоришту народном дужност је да ону светлу особину народну, која се гаси и квари, подигне, прихвати, очува и унапреди. А да то може учинити мала је снага београдских грађана. Народ цео треба тиме да припомогне.

Хоћемо ли у интересу неоправдане штедње да укинемо незнатну припомоћ, ми ћемо онда учинити, да дух народни без неге и критике ослаби, али ћемо том малом штедњом, господо и браћо, учинити, да дође време, кад већ не ћемо плаћати пореза 6 талира својој држави, него туђину по 60 талира, као и наша браћа у суседству. (Жагор).

(Наставиће се.)

Л И С Т И Њ И

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) Софија Максимовићка, некадашњи члан наше позоришне дружине, ступила је као гост на загребачку позорницу два пута пре неколико недеља. Први пут изишла је на позорницу у улози Мере у позоришној игри „Нови племић“. О тој представи пише „Vienac“ ово: Наивну улогу приказа нам гђа Софија Максимовићка, која је била чланом пре код новосадскога, а после код београдскога позоришта. Говорећи искрено о тој првој њезиној представи, признајемо радо, да се види, да се госпођа пуно кретала на позорници, ну рекли бисмо, да јој је приказивање, кретање, говор пун афектације. Судићи посве објективно, рећи ћемо, да наше глумице говоре и приказују наравније, да не стискују свога грла толи силно до неке неприродне висине. За други излазак на загребачку позорницу изабрала је г. Софија Максимовићка улогу Маргите из фељетовог „Романа сиромашног младића.“ И о тој представи пише „Vienac“ ово: „За госпођу Максимовићку, која је лепа и окретна, имамо само приметити, да је заборавила, да глумљење није ништа друго него изнашање онога, што је природно. Ни мимица, ни говор, ни модулација гласа не беше наравска.“ И остали загребачки листови пребаљују Максимовићки неприродан говор и неприродно кретање на позорници, ма да иначе признају, да имају дара за приказивачку уметност.

* (Марија Јеленска) на ново је примљена за члана немачког земаљског позоришта у Прагу.

* (Ђуро Пелеш) који је неколико година имао под својом управом позоришну дружину и коме обилазио наше крајеве, распустио је пре негде до бољих времена целу своју дружину.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

2. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 1.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 29. МАРТА 1877.

ПРВИ ПУТ:

М Л А Д Е Н Ц И.

Шаљива игра у 3 чина, од Адолфа Вилбрандта. С немачког.

О С О Б Е:

Џозуа Вескот, баронет	Ружић.
Виљем, његов син	Сајевић.
Роберто, његов брат	С. Рајковић.
Артур Ботвел, његов зет	Лукић.
Ема, артурова жена, цозуина кћи	Д. Ружићка.
Арабела, цозуина храњеница	Ј. Сајевићка.
Барлов, управитељ цозуиног двора	Марковић.
Давид,	Добриновић.
Цон,	Бунић.
Нела, девојче у кући робертовој	Б. Хаџићева.

Слуге, ловци, свирачи и гости. — Збива се у северној Енглеској.

Г. С. РАЈКОВИЋ, пре редитељ народног позоришта у Загребу, излази као гост први пут на овдашњу позорницу.

У четвртак 30. марта: „РУКАВИЦА И ЛЕПЕЗА“. Шаљива игра у 3 чина, од Бајара и Соважа, превео Ф. Оберкнежевић.

Улазице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. в. у српској народној задружној штампарији, у књижари браће М. Поповића у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.